

PARAPLUBESTEMMINGSPLAN

Archeologie en monumenten gemeente Laarbeek

Identificatiecode: NL.IMRO.1659.BPARCHMON-ON01

Status: Ontwerp

Datum: 24 februari 2022

Projectnummer: 57 - 019

Van Kempen RO

Peelkant 33

5845 EG Sint Anthonis

T 06 183 363 42

E info@vankempenro.nl

I www.vankempenro.nl

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding en doel	5
1.2	Plangebied	6
1.3	Geldende bestemmingsplannen	7
1.4	Leeswijzer	7
2	Wetgeving en bescherming.....	8
2.1	Rijksniveau	8
2.2	Provinciaal niveau	9
2.3	Gemeentelijk niveau	10
2.4	Nieuw gemeentelijk erfgoedbeleid	11
3	Fysieke en milieuaspecten.....	12
3.1	Relevante aspecten.....	12
3.2	Archeologie	12
3.3	Monumenten	17
4	Uitvoerbaarheid.....	18
4.1	Economische uitvoerbaarheid	18
4.2	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	18
5	Juridische aspecten.....	19
5.1	Planonderdelen.....	19
5.2	Planmethodiek	19
5.3	Regels.....	19
5.4	Verbeelding.....	20
6	Procedure	21
6.1	Vooroverleg	21
6.2	Inspraak.....	23
6.3	De te volgen procedure	23
6.4	Ter inzage legging	23

Bijlagen

- 1 Archeologische Beleidskaart Laarbeek 2021
- 2 Rijksmonumenten
- 3 Gemeentelijke monumenten

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

In 2012 is voor het grondgebied van de gemeente Laarbeek de eerste archeologische verwachtingen- en waardenkaart samengesteld, die daarna in 2013 door de gemeente Laarbeek is vastgesteld. In het kader van de Archeologische Monumentenzorg en straks de Omgevingswet is het voor de gemeente van groot belang om over een zo volledig mogelijk en actueel overzicht van de samenstelling van het eigen bodemarchief te kunnen beschikken. Ook voor een verantwoorde belangenafweging is het voor de gemeente Laarbeek van belang om te beschikken over een betrouwbare en actuele archeologische verwachtingen- en waardenkaart. Hoe nauwkeuriger deze kaart, met substantieel oog voor verstoringen en andere beperkende factoren, hoe minder vaak veroorzakers of vergunningaanvragers onterecht een archeologische onderzoeksplicht opgelegd (kunnen) krijgen. Ook kan een actuele kaart leiden tot gericht archeologisch onderzoek.

Periodiek actualiseren is noodzakelijk vanwege ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening en inmiddels uitgevoerde opgravingen, waardoor sommige gebieden geheel of gedeeltelijk van de kaart kunnen worden afgevoerd. Tegelijkertijd is voortdurend sprake van voortschrijdend inzicht, onder meer door nieuwe ontdekkingen in het veld en een verruiming in tijd, waardoor ook bewoningsresten uit de vorige eeuw in het onderzoeksveld van de archeologie zijn gekomen.

Gelet hierop is, als onderdeel van de actualisatie van het erfgoedbeleid van de gemeente Laarbeek, in 2021 de archeologische verwachtingen- en waardenkaart geactualiseerd. Aan zowel de bekende archeologische waarden als de archeologische verwachtingszones is een advies gekoppeld gericht op de zorg voor het archeologisch erfgoed, resulterend in een archeologische beleidskaart. Op deze kaart staan de archeologische vindplaatsen en verwachtingsgebieden, gecombineerd met de bijhorende beleidscategorieën die bepalend zijn voor de noodzaak tot het uitvoeren van archeologisch onderzoek.

*Impressie archeologische opgraving
(Opgraving Nieuwenhof-Noord, BAAS, 2015)*

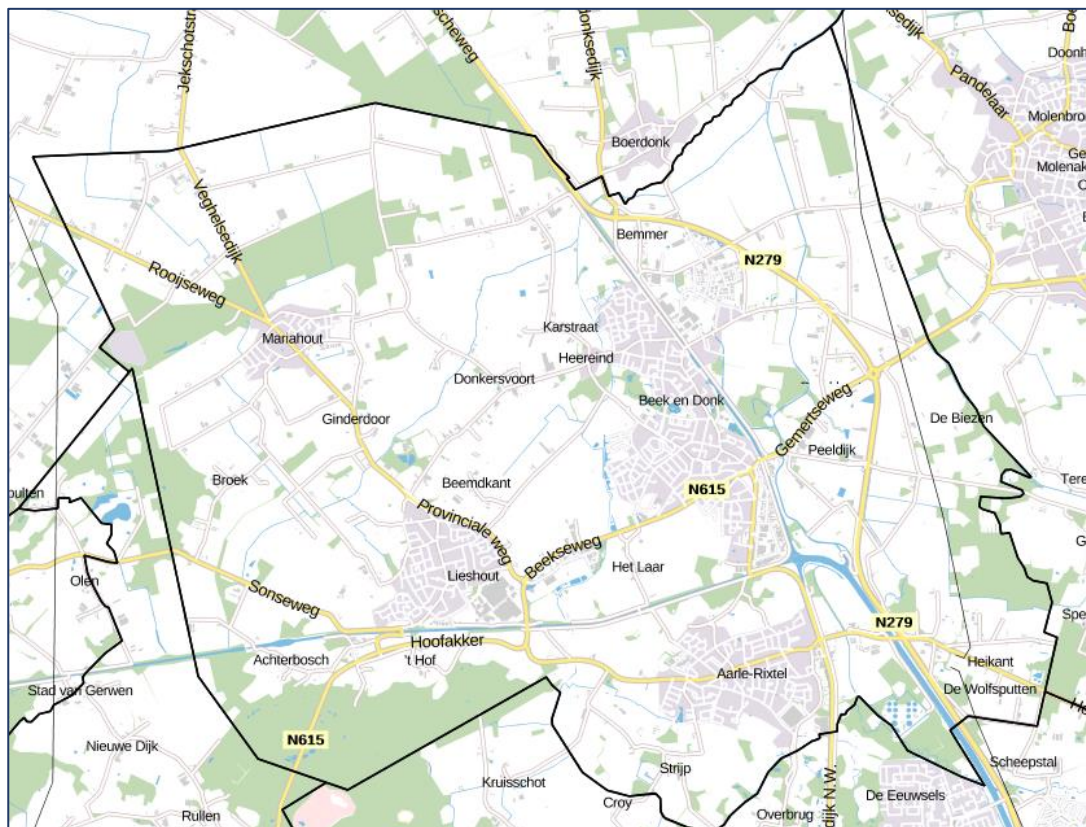
De gemeente Laarbeek heeft de geactualiseerde beleidskaart archeologie inmiddels vastgesteld. Daarbij is het concrete beleidsvoornemen uitgesproken om de beleidskaart te vertalen in een paraplubestemmingsplan archeologie en monumenten voor Laarbeek. Doel van dit paraplubestemmingsplan is de archeologische waarden en verwachtingsgebieden in Laarbeek te beschermen. Dit paraplubestemmingsplan zal na vaststelling de onderzoekverplichtingen op basis van de huidige bestemmingsplannen vervangen.

In dit bestemmingsplan krijgen ook de huidige gemeentelijke en rijksmonumenten een aanduiding in het paraplubestemmingsplan. De huidige monumenten zijn opgenomen in het Erfgoedregister. In deze lijst vinden geen veranderingen plaats. De aanduiding in het bestemmingsplan wordt toegevoegd om een signaal af te geven naar initiatiefnemers. Op dit ogenblik worden monumenten niet aangegeven in de bestemmingsplannen.

1.2 Plangebied

Het plangebied van dit paraplubestemmingsplan omvat het gehele grondgebied van de gemeente Laarbeek.

Gemeentegrens Laarbeek (CC-BY Kadaster, 2021)

1.3 Geldende bestemmingsplannen

De geldende bestemmingsplannen, die onder het paraplubestemmingsplan vallen, betreffen alle binnen het gemeentelijk grondgebied van Laarbeek van kracht zijnde bestemmingsplannen. Aan de bestemmingsplannen, die nog geen regeling voor archeologie en monumenten kennen, worden door middel van dit paraplubestemmingsplan regels met betrekking tot archeologie en monumenten toegevoegd. In de bestemmingsplannen, die al wel een regeling voor archeologie en /of monumenten kennen, komt die regeling te vervallen en wordt vervangen door de regels uit het paraplubestemmingsplan met betrekking tot archeologie en monumenten.

1.4 Leeswijzer

Deze toelichting bestaat uit vijf hoofdstukken. Na dit inleidende hoofdstuk volgt hoofdstuk 2, waarin nader wordt ingegaan op wetgeving en bescherming op de diverse overheidsniveaus. Hoofdstuk 3 gaat in op de relevante fysieke en milieuaspecten, in casu archeologie en monumenten.

Hoofdstuk 4 bevat de beschrijving van de economische en maatschappelijke uitvoerbaarheid van het plan. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de juridische aspecten van het bestemmingsplan. Daarbij wordt de opzet van de regels in het plan juridisch toegelicht. Tot slot wordt in hoofdstuk 6 de te volgen procedure ten behoeve van dit paraplubestemmingsplan in beeld gebracht.

2 WETGEVING EN BESCHERMING

Het Laarbeekse erfgoed wordt op drie niveaus beschermd: rijks, provinciaal en gemeentelijk. Hierna volgt een overzicht van de wettelijke kaders en beleidsregels voor het erfgoed (bron: Een erfenis aan verhalen Erfgoedhandboek gemeente Laarbeek, 2021).

2.1 Rijksniveau

Omgevingswet: bescherming rijksmonumenten

In 2023 treedt naar verwachting de Omgevingswet (Ow) in werking. De Ow bundelt een grote hoeveelheid wet- en regelgeving op het gebied van de fysieke leefomgeving tot één wet. De Monumentenwet en Wet algemene bepalingen omgevingsrecht gaan ook deel uitmaken van de Ow.

In deze wet zal de bescherming van rijksmonumenten en rijksbeschermden dorps- en stadsgezichten worden vastgelegd. Ook de vergunningplicht bij slopen, verbouwen en restaureren van monumenten zal hiervan deel uitmaken. Zolang de Ow niet in werking is getreden, is die vergunningplicht nog opgenomen in het overgangsrecht van de Monumentenwet 1988. Daarnaast wordt de instandhoudingsplicht van monumenten vanuit de Erfgoedwet overgeheveld naar de Ow.

Erfgoedwet: integrale bescherming erfgoed

De Erfgoedwet is de integrale wet voor museale objecten, musea, monumenten en archeologie. Samen met de Ow maakt de Erfgoedwet een integrale bescherming van het cultureel erfgoed mogelijk. Specifiek voor archeologie is in deze wet onder meer geregeld het opgravingsverbod, de omgang met archeologische vondsten, depots en de certificering van archeologische bedrijven.

Aanwijzen rijksmonument

In de Beleidsregel aanwijzing rijksmonumenten en wijziging rijksmonumentenregister Erfgoedwet staat beschreven wat het beleid is voor het aanwijzen en afvoeren van rijksmonumenten. Daarin wordt aangegeven dat er een terughoudend beleid is voor het aanwijzen van nieuwe rijksmonumenten.

2.2 Provinciaal niveau

Interim omgevingsverordening

In de Interim omgevingsverordening zijn drie soorten cultuurhistorische waarden beschermd: ‘cultuurhistorische vlakken’, ‘nieuwe hollandse waterlinie’ en ‘complexen van cultuurhistorisch belang’. Bij deze gebieden of locaties vraagt de provincie om behoud, herstel of duurzame ontwikkeling van de cultuurhistorische bebouwing.

Omgevingsverordening Noord-Brabant

Inmiddels is ook de Omgevingsverordening Noord-Brabant vastgesteld, die in werking treedt op het moment dat de Omgevingswet van kracht wordt (zoals het er nu naar uitzielt op 1 januari 2023). Uitgangspunt voor de Omgevingsverordening zijn de regels uit de Interim omgevingsverordening. Op onderdelen zijn door de Omgevingswet en door nieuwe inzichten wel inhoudelijke wijzigingen noodzakelijk gebleken. Echter zijn deze niet van invloed op de regels aangaande cultuurhistorie en archeologie.

Totdat de Omgevingsverordening in werking treedt, geldt de Interim omgevingsverordening.

Beleidskader 2021

De ambitie van “De (verbeeldings)kracht van erfgoed, Beleidskader erfgoed 2016-2022” is om ervoor te zorgen dat over vijftig jaar de geschiedenis van Brabant nog steeds doorgegeven wordt aan nieuwe generaties aan de hand van het erfgoed. In het erfgoedbeleid staan vier verhaallijnen centraal: Zuiderwaterlinie, Nieuwe Hollandse Waterlinie, Kloosterleven en Crossroads.

Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Brabant

Op de cultuurhistorische waardenkaart zijn de cultuurhistorische elementen geïnventariseerd die belangrijk zijn voor de Brabantse regionale identiteit. De inhoud van deze kaart is verwerkt in de Erfgoedkaart van Laarbeek.

2.3 Gemeentelijk niveau

Erfgoedverordening

In de Laarbeekse Erfgoedverordening is de aanwijzing en bescherming van gemeentelijke monumenten geregeld. Ook de instandhouding van archeologische terreinen is hierin opgenomen. De erfgoedverordening is de juridische basis voor het gebruik van de Erfgoedkaart. De inhoud van de Erfgoedverordening zal op termijn overgaan in het omgevingsplan voor Laarbeek.

Erfgoedkaart Laarbeek

De Erfgoedkaart Laarbeek is in 2013 vastgesteld. De erfgoedkaart is een inventarisatie van de monumentale, cultuurhistorische en archeologische waarden in Laarbeek. In de kaart zijn ook de beschermde en benoemde elementen uit het provinciale beleid overgenomen.

Omgevingsvisie buitengebied Laarbeek

De omgevingsvisie buitengebied heeft een gebiedsgerichte aanpak gebaseerd op acht landschappen. De kwaliteiten van deze landschappen zijn gebaseerd op de ondergrond, het aanwezige erfgoed, het fysieke landschap en de huidige en toekomstige ontwikkelingen.

Het buitengebied in Laarbeek dankt zijn authentieke uitstraling aan het herkenbare landschap met landschapselementen en zijn (beeldbepalende) boerderijen en cultuurhistorische elementen. In de omgevingsvisie is specifiek aandacht voor het behouden en versterken van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het buitengebied. Hiertoe behoort ook het beschermen van de historische bebouwingsconcentraties.

Bestemmingsplannen

In de bestemmingsplannen zijn cultuurhistorische waarden en dubbelbestemmingen archeologie opgenomen. Hierdoor worden archeologische waarden, cultuurhistorisch waardevolle panden en gebieden en waardevolle bomen beschermd. Als hier bodemingrepen of bouwactiviteiten plaatsvinden, moet een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Hieruit moet blijken dat er goed met de cultuurhistorische waarden wordt omgegaan of dat er voldoende archeologisch onderzoek is uitgevoerd.

De verschillende bestemmingsplannen zullen de komende jaren worden omgebouwd tot één omgevingsplan voor Laarbeek.

2.4 Nieuw gemeentelijk erfgoedbeleid

Erfgoedhandboek

Het Erfgoedhandboek is een beleidsnota, inspiratiebron en praktisch handboek in één. Het heeft tot doel de inwoners te inspireren en praktische handvatten te geven als zij iets met erfgoed moet. Hierin is ook het uitvoeringsprogramma voor 2021-2026 opgenomen

Geactualiseerde archeologische beleidskaart Laarbeek

De archeologische waarden- en verwachtingskaart uit 2013 is geactualiseerd door de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant. De heemkundekringen en regionale experts zijn hierbij betrokken. De hierop gebaseerde geactualiseerde beleidskaart is vastgesteld door de gemeenteraad in 2021 samen met de overige documenten voor het geactualiseerde erfgoedbeleid. Deze kaart vormt de basis voor het paraplubestemmingsplan Archeologie en monumenten gemeente Laarbeek.

Erfgoedverordening Laarbeek 2021

De Laarbeekse Erfgoedverordening is geactualiseerd naar het meest recent VNG-model. De inhoudelijke verandering beperkt zich tot de aanpassingen die nodig zijn om de Erfgoedverordening te laten corresponderen met de geactualiseerde archeologische waarden- en verwachtingskaart.

Instandhouding rijksmonumenten

Tijdens het traject van de actualisatie van het erfgoedbeleid is een nulmeting van de rijksmonumenten uitgevoerd. Dit als start voor het toezicht op de instandhoudingsplicht van de rijksmonumenten. Leden van de Monumentenwacht Brabant-Noord zijn gevraagd om inspectierapporten te delen met de gemeente. Niet-leden is een gratis eenmalige inspectie aangeboden. Van alle rijksmonumenten zijn er slechts zes monumenten waarvan geen recent inspectierapport bekend is. Daarnaast is de huidige status van de meeste monumenten redelijk tot goed te noemen.

Het verdere toezicht op de instandhouding zal meegenomen worden in de gewenste uitbreiding van toezicht en handhaving op rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, cultuurhistorisch waardevolle en beeldbepalende panden. In de omgevingsagenda behorende tot de Omgevingsvisie Buitengebied is hiervoor extra capaciteit gevraagd om zo de ruimtelijke kwaliteit in Laarbeek goed te kunnen bewaren.

Betere bescherming van het erfgoed

Om te komen tot een betere bescherming van het erfgoed heeft de gemeente Laarbeek de ambitie uitgesproken om de geactualiseerde archeologiekaart te vertalen in een paraplubestemmingsplan archeologie voor Laarbeek.

De monumenten krijgen een specifieke aanduiding in het paraplubestemmingsplan archeologie. Dit als signaalfunctie voor initiatiefnemers.

3 FYSIEKE EN MILIEUASPECTEN

3.1 Relevante aspecten

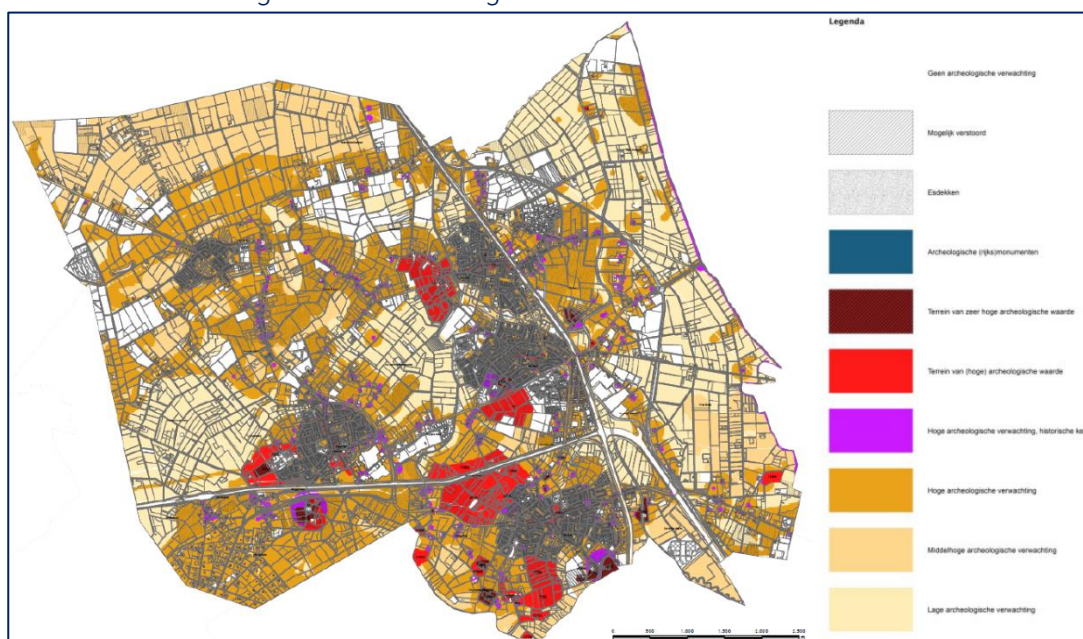
In dit paraplubestemmingsplan wordt de archeologische beleidskaart, zoals die voor de gemeente Laarbeek is geactualiseerd en vastgesteld, vertaald in een bestemmingsplanregeling. Deze regeling wordt door middel van het paraplubestemmingsplan van kracht voor alle geldende bestemmingsplannen binnen de gemeente Laarbeek. Daarnaast worden de bestaande monumenten als zodanig aangeduid (signaleringsfunctie). Daarbij gaat het enkel om de bestaande monumenten (rijks- en gemeentelijke monumenten), nieuwe monumenten worden niet aangewezen. Er is geen sprake van het toestaan van nieuwe ontwikkelingen. Gelet hierop, wordt het niet noodzakelijk geacht om uitgebreid aandacht te schenken aan mogelijke fysieke en milieuaspecten. Wel wordt gelet op de inhoud van het paraplubestemmingsplan stil gestaan bij de aspecten 'archeologie' en 'cultuurhistorie'.

3.2 Archeologie

Met de archeologische verwachtingen- en waardenkaart is visueel inzichtelijk gemaakt waar in de gemeente Laarbeek archeologische waarden aanwezig zijn dan wel te verwachten zijn. Op basis van het ontwikkelde verwachtingsmodel worden binnen het grondgebied van de gemeente Laarbeek acht zones van archeologische verwachtingen of waarden onderscheiden:

- 1) Archeologische rijksmonumenten
- 2) Terreinen van zeer hoge archeologische waarde
- 3) Terreinen van (hoge) archeologische waarde
- 4) Gebieden met een hoge archeologische verwachting, historische kern
- 5) Gebieden met een hoge archeologische verwachting
- 6) Gebieden met een middelhoge archeologische verwachting
- 7) Gebieden met een lage archeologische verwachting
- 8) Gebieden zonder archeologische verwachting

De nieuwe archeologische verwachtingen- en waardenkaart van Laarbeek

De archeologische verwachtingen- en waardenkaart van de gemeente Laarbeek vormt de basis voor de archeologische beleidskaart. Op de archeologische beleidskaart wordt voor de verschillende zones aangegeven welke maatregelen genomen moeten worden om verantwoord met de archeologische resten om te gaan in relatie tot geplande bodemingrepen. De vrijstellingsgrenzen zijn bepaald voor zowel de diepte-ingreep als de oppervlakte-ingreep. Archeologisch onderzoek wordt in het kader van de aan te vragen omgevingsvergunning en afwijking of wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk geacht, zodra beide vrijstellingsgrenzen overschreden worden. De archeologische beleidskaart bevat gebieden die overgenomen kunnen worden in de bestemmings-/omgevingsplannen (middels de dubbelbestemming Waarde-Archeologie en gekoppelde (maatwerk)regels). Voor de gemeente Laarbeek wordt onderscheid gemaakt in acht gebiedscategorieën met bijbehorende vrijstellingsgrenzen. Archeologisch onderzoek wordt noodzakelijk geacht zodra beide vrijstellingsgrenzen overschreden worden.

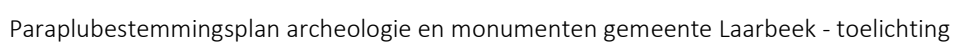
De archeologische beleidskaart met toelichting op de verschillende categorieën met voorschriften is op de volgende pagina weergegeven. De kaart is ook als bijlage bij deze toelichting beschikbaar.

De onderscheiden gebiedscategorieën krijgen elk een eigen dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie'. Een eerste uitzondering hierop vormt gebiedscategorie 8 'Geen verwachting'. Vanwege het ontbreken van waarden/verwachtingen geldt hier geen onderzoeksplicht en ontbreekt daarmee de noodzaak een dubbelbestemming toe te kennen.

8 gebiedscategorieën in Laarbeek

Categorie	Waarde/verwachting archeologie	Diepte bodemingreep	Oppervlakte bodemingreep	Wanneer onderzoeksplicht van toepassing?
Cat. 1	Archeologisch (rijks)monument	0 cm	0 cm	Bij elke bodemingreep
Cat. 2	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	30 cm	50 m ²	Indien dieper dan 30 cm en groter dan 50 m ²
Cat. 3	Terrein van (hoge) archeologische waarde	30 cm	100 m ²	Indien dieper dan 30 cm en groter dan 100 m ²
Cat. 4	Hoge verwachting, historische kern	30 cm	250 m ²	Indien dieper dan 30 cm en groter dan 250 m ²
Cat. 5	Hoge archeologische verwachting	30/50 cm	500 m ²	Indien dieper dan 30/50 cm en groter dan 500 m ²
Cat. 6	Middelhoge archeologische verwachting	30/50 cm	2.500 m ²	Indien dieper dan 30/50 cm en groter dan 2.500 m ²
Cat. 7	Lage archeologische verwachting	40 cm	25.000 m ²	Indien dieper dan 40 cm en groter dan 25.000 m ²
Cat. 8	Geen verwachting	Vrijstelling		

Tabel 1 vrijstellingsgrenzen archeologie: Indien een bodemingreep dieper gaat dan 30 cm én de oppervlakte van de bodemingreep bedraagt meer dan de oppervlakte die per categorie in de tabel is weergegeven, dan gelden onderstaande regels. Indien slechts één van beide condities geldig is, dan gelden de regels niet. De kleurstellingen komen overeen met die van de archeologische verwachtingen- en waardenkaart.³⁴⁴

Een tweede uitzondering vormen de gebiedscategorieën 5 'Hoge archeologische verwachting' en 6 'Middelhoge archeologische verwachting'. Naar gelang sprake is van een esdek geldt hier voor de diepte van de bodemingreep een grens van 30 (zonder esdek) of 50 cm (met esdek). Vanwege dit verschil in vrijstellingsgrens gelden beide gebiedscategorieën twee dubbelbestemmingen 'Waarde – Archeologie'.

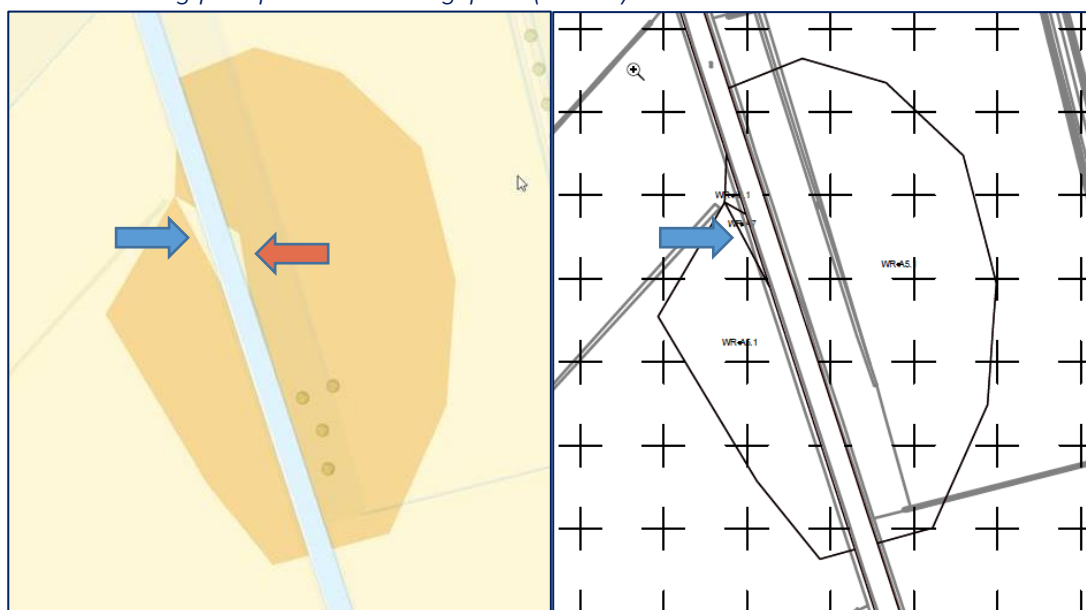
Per saldo resulteert dit in de volgende indeling in negen dubbelbestemmingen 'Waarde – Archeologie':

Waarde – Archeologie 1	archeologisch (rijks)monument, cat. 1 diepte bodemingreep: 0 cm oppervlakte bodemingreep: 0 m ²
Waarde – Archeologie 2	terrein van zeer hoge archeologische waarde, cat. 2 diepte bodemingreep: 30 cm oppervlakte bodemingreep: 50 m ²
Waarde – Archeologie 3	terrein van (hoge) archeologische waarde, cat. 3 diepte bodemingreep: 30 cm oppervlakte bodemingreep: 100 m ²
Waarde – Archeologie 4	hoge archeologische verwachting, historische kern, cat. 4 diepte bodemingreep: 30 cm oppervlakte bodemingreep: 250 m ²
Waarde – Archeologie 5.1	hoge archeologische verwachting, cat. 5 zonder esdek diepte bodemingreep: 30 cm oppervlakte bodemingreep: 500 m ²
Waarde – Archeologie 5.2	hoge archeologische verwachting, cat. 5 met esdek diepte bodemingreep: 50 cm oppervlakte bodemingreep: 500 m ²
Waarde – Archeologie 6.1	middelhoge archeologische verwachting, cat. 6 zonder esdek diepte bodemingreep: 30 cm oppervlakte bodemingreep: 2.500 m ²
Waarde – Archeologie 6.2	middelhoge archeologische verwachting, cat. 6 met esdek diepte bodemingreep: 50 cm oppervlakte bodemingreep: 2.500 m ²
Waarde – Archeologie 7	lage archeologische verwachting, cat. 7 diepte bodemingreep: 40 cm oppervlakte bodemingreep: 25.000 m ²

Bij het omzetten van de archeologische beleidskaart naar de verbeelding bij het paraplubestemmingsplan zijn er op een aantal plaatsen nog detailwijzigingen doorgevoerd in de contouren van de archeologische gebieden en verwachtingszones. Daarbij zijn kleine geïsoleerde gebieden/zones met een specifieke dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie' met een maximale breedte van niet meer dan 5 m opgenomen in een grotere naastgelegen gebied/zone met een andere dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie'. In een aantal uitzonderlijke gevallen waren kleine gebieden/zones omringd door gebieden zonder dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie'. In die gevallen is de dubbelbestemming komen te vervallen. De genoemde maximale breedte van 5 meter is gebaseerd op de te verwachten informatiewaarde en onderzoeksmogelijkheden ten aanzien van archeologie.

Genoemde detailwijzigingen op de verbeelding hebben tot doel versnippering te voorkomen en de leesbaarheid van de verbeelding te vergroten. Daarnaast geeft het initiatiefnemers meer eenduidigheid over de archeologische verwachting binnen een bepaald gebied. Onderstaande afbeeldingen illustreren de doorgevoerde detailwijzigingen. De 'spies' ten westen van de weg (bij blauwe pijl) heeft een maximale breedte van meer dan 5 m en komt terug op de verbeelding (als Waarde – Archeologie 7). De maximale breedte van de 'spies' ten oosten van de weg (bij rode pijl) is minder dan 5 m, waardoor deze niet afzonderlijk is opgenomen op de verbeelding maar is meegenomen in de omliggende dubbelbestemming (Waarde – Archeologie 5.1).

*Uitsnede uit archeologische beleidskaart (links)
en verbeelding paraplubestemmingsplan (rechts)*

3.3 Monumenten

Binnen de gemeente Laarbeek zijn diverse rijks- en gemeentelijke monumenten aangewezen. In totaal gaat het daarbij om 54 rijksmonumenten en 32 gemeentelijke monumenten. De bescherming van de rijksmonumenten is geregeld bij wet. Nu nog in de Erfgoedwet en de Monumentenwet 1988, straks in de Omgevingswet. De bescherming van de gemeentelijke monumenten is geregeld in de Laarbeekse Erfgoedverordening.

Teneinde bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de monumentale status van een pand en/of terrein direct onder de aandacht te brengen als mee te wegen belang, worden de monumenten aangeduid in het paraplubestemmingsplan. Dit als signaalfunctie voor initiatiefnemers. Door middel van het paraplubestemmingsplan worden de aanduidingen voor de monumenten toegevoegd aan de diverse onderliggende bestemmingsplannen en de daarin opgenomen bestemmingen.

Een overzicht van de monumenten, uitgesplitst naar gemeentelijke en rijksmonumenten is als bijlagen bij deze toelichting beschikbaar.

Rijksmonument Fabriek klokkengietersstraat 1-3 Aarle-Rixtel

4 UITVOERBAARHEID

4.1 Economische uitvoerbaarheid

Bij de voorbereiding van een bestemmingsplan moet in de plantoelichting minimaal inzicht worden gegeven in de economische uitvoerbaarheid van het plan en eventueel kostenverhaal.

Dit paraplubestemmingsplan voorziet in het planologisch-juridisch regelen van de aanwezige archeologische waarden binnen de bestemmingsplannen van de gemeente Laarbeek. Aan dit plan zijn, behoudens de kosten van het opstellen van het paraplubestemmingsplan, geen kosten verbonden voor de gemeente. Ook voorziet dit plan niet in een bouwplan, waardoor er geen exploitatieplanverplichting is. Gelet op het voorgaande is het plan financieel uitvoerbaar.

4.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

De “Archeologische Beleidskaart gemeente Laarbeek 2021” betreft door de gemeenteraad van Laarbeek vastgesteld beleid. In een eerder stadium is derhalve al vastgelegd op welke wijze binnen de gemeente Laarbeek met de bescherming van aanwezige archeologische waarden en verwachtingen wordt omgegaan.

De vastgestelde archeologische beleidskaart is ter inzage gelegd, waarbij een ieder in de gelegenheid is gesteld hierop te reageren. Achterliggende gedachte daarbij was dat, mochten reacties daar aanleiding toe geven, aanpassingen van de kaart meegenomen konden worden op de verbeelding bij het paraplubestemmingsplan. Dit heeft niet geleid tot aanpassingen van de archeologische beleidskaart en/of de verbeelding van het bestemmingsplan. Er zijn geen reacties bij de vastgestelde kaart ingekomen.

De van het plan deel uitmakende rijks- en gemeentelijke monumenten zijn in een eerder stadium al aangewezen. In het paraplubestemmingsplan worden deze enkel van een aanduiding voorzien, opdat de aanwezigheid daarvan bij eventuele ontwikkelingen eerder wordt signaleerd.

Gezien het voorgaande wordt het plan maatschappelijk uitvoerbaar geacht.

5 JURIDISCHE ASPECTEN

5.1 Planonderdelen

Een bestemmingsplan bestaat in elk geval uit een verbeelding en planregels, die samen het juridisch deel van het bestemmingsplan vormen. Daarnaast gaat het bestemmingsplan vergezeld van een toelichting (zoals onderhavige toelichting), die voorziet in de motivatie en onderbouwing van en de toelichting op de keuzes die zijn gemaakt om te komen tot de verbeelding en regels.

5.2 Planmethodiek

Paraplubestemmingsplan

Met dit paraplubestemmingsplan worden de geldende bestemmingsplannen binnen de gemeente Laarbeek aangevuld met een regeling voor archeologie en monumenten. De regels van deze geldende bestemmingsplannen worden op deze manier in één keer en op uniforme wijze gedeeltelijk herzien.

Specifieke regelingen

In een aantal bestemmingsplannen zijn al wel regels opgenomen ter bescherming van archeologische waarden. De vlakken waarop deze betrekking hebben en de bescherming die deze bieden, komen echter niet (meer) overeen met de geactualiseerde archeologische beleidskaart. Derhalve is bepaald dat deze regelingen komen te vervallen en worden vervangen door de regeling uit voorliggend bestemmingsplan.

5.3 Regels

De regels bestaan uit vier hoofdstukken:

- ✓ Inleidende regels
- ✓ Bestemmingsregels
- ✓ Algemene regels
- ✓ Overgangs- en slotregels

Inleidende regels

In dit hoofdstuk is de relatie met de geldende bestemmingsplannen beschreven en is een aantal 'begrippen' en 'wijzen van meten' opgenomen. Daarbij is bepaald dat het paraplubestemmingsplan van toepassing is op alle geldende bestemmingsplannen. Tevens is aangegeven, dat dit paraplubestemmingsplan uitsluitend voorziet in een aanvullende of vervangende regeling voor bescherming van aanwezige archeologische waarden en verwachtingen, waarbij voor het overige de bestemmingen en aanduidingen uit de geldende bestemmingsplannen blijven gelden. Hierbij is onderscheid gemaakt in de bestemmingsplannen waarin geen rekening is gehouden met archeologie en in bestemmingsplannen waarin bij de ontwikkeling daarvan al wel is voorzien in een regeling voor archeologie.

De opgenomen begrippen betreffen onder meer het begrip ‘plan’ en het begrip ‘bestemmingsplan’, die verplicht moeten worden verklaard. Met deze begrippen wordt de naamgeving van het paraplubestemmingsplan vastgelegd. Daarnaast zijn begrippen specifiek gericht op het onderwerp archeologie opgenomen.

Bestemmingsregels

In dit hoofdstuk zijn de diverse van toepassing zijnde dubbelbestemmingen ‘Waarde – Archeologie’ opgenomen. De onderverdeling in dubbelbestemmingen correspondeert met de op de archeologische beleidskaart onderscheidde categorieën.

Algemene regels

Onder de algemene regels zijn verder de aanduidingen voor de gemeentelijke en rijksmonumenten geregeld. De signaleringsfunctie krijgt daarbij gestalte door een verwijzing naar de Laarbeekse Erfgoedverordening (gemeentelijke monumenten), dan wel naar wettelijke bepalingen (rijksmonumenten).

Overgangs- en slotregels

In het overgangsrecht is een regeling opgenomen voor bebouwing en gebruik, die/dat al bestond bij het opstellen van het plan, maar die/dat strijdig is met de opgenomen regeling. Onder bepaalde voorwaarden mag deze strijdige bebouwing en/of dit strijdig gebruik worden voortgezet of gewijzigd. In de slotregel is de officiële naam van het plan bepaald. Onder deze naam kan het bestemmingsplan worden aangehaald.

5.4 Verbeelding

Omdat dit plan een paraplubestemmingsplan betreft, zijn op de verbeelding uitsluitend de vlakken van de dubbelbestemmingen ‘Waarde – Archeologie’ en de aanduidingen van de monumenten weergegeven.

6 PROCEDURE

6.1 Vooroverleg

Artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening (Bro) bepaalt dat burgemeester en wethouders bij de voorbereiding van een bestemmingsplan, waar nodig, overleg plegen met andere betrokken overheden en overheidsdiensten, zoals naburige gemeenten, het waterschap, en de diensten van Rijk en provincie. De bedoeling van dit vooroverleg is voornamelijk om de opstellers van het plan tijdig de mogelijkheid te geven het plan desgewenst aan opmerkingen van andere overheden aan te passen.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.1.1. van Besluit ruimtelijke ordening en artikel afdeling 3.2 van de Algemene wet bestuursrecht zijn de geactualiseerde beleidskaart archeologie en het monumentenregister als inhoudelijk voorontwerp aangeboden aan Provincie Noord-Brabant en Waterschap Aa en Maas in het kader van vooroverleg. Beide partijen hebben een reactie gestuurd op het inhoudelijk voorontwerp.

Onderstaand worden samenvattend de ingebrachte reacties weergegeven, alsmede de inhoudelijke beoordeling daarvan. Het feit dat de reacties gecompriemd zijn weergegeven betekent niet dat die onderdelen van de reacties die niet expliciet worden genoemd, niet in de beoordeling zijn betrokken. De reacties zijn in zijn geheel beoordeeld.

De reacties leiden niet tot wijzigingen in het paraplubestemmingsplan archeologie en monumenten.

Reactie Waterschap Aa en Maas

1. De geactualiseerde archeologische beleidskaart geeft een zeer goed overzicht van en inzicht in de Laarbeekse cultuurhistorie voor zover dit op basis van archeologisch onderzoek en vondsten is te reconstrueren. Het levert daarmee een waardevolle bijdrage aan het belang van goed bodem- en (grond-)waterbeheer.
2. De natuurlijke waterlopen staan nu niet of onvoldoende zichtbaar op de kaart. Gewenst is om deze beter aan te duiden of wellicht een aparte waterkaart te maken waardoor bij inrichtings- beheer- en onderhoudswerkzaamheden gebruik kan gemaakt worden en rekening kan gehouden met het archeologisch erfgoed ter plaatse.
3. De archeologische basiskaart laat opmerkelijk weinig onderzoek zien langs de natuurlijke waterlopen. Zijn die gegevens niet beschikbaar, of is er echt weinig onderzoek gedaan in het werkgebied van het waterschap?
4. Wordt de inventarisatie op reguliere basis bijgehouden en geactualiseerd? Worden de kaarten via de gemeentelijke website beschikbaar gesteld?

Beantwoording

1. Gemeente Laarbeek is blij te horen dat de meerwaarde van de geactualiseerde beleidskaart en het bijbehorende rapport wordt onderstreept.
2. In de verbeelding van het paraplubestemmingsplan archeologie en monumenten is het niet mogelijk om de natuurlijke waterlopen extra aan te duiden. Het voorstel voor het maken van een aparte waterkaart als nadere uitwerking op basis van de archeologische beleidskaart kan een meerwaarde hebben als er voldoende relevante informatie beschikbaar is. Dit wordt apart opgepakt in samenwerking met het waterschap, los van de bestemmingsplanprocedure.
3. Alle beschikbare onderzoeksgegevens zijn in de basiskaart verwerkt. Hierbij is zowel de landelijke database als expertise van vakspecialisten en lokale amateurs ingezet. Dit leidt tot de conclusie dat er beperkte onderzoeksresultaten bekend zijn langs de waterlopen.
4. De geactualiseerde archeologische kaart is beschikbaar via de gemeentelijke website en via de online kaartviewer van de Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant. Het huidige erfgoedbeleid is opgesteld voor de periode 2021-2026. In de volgende beleidsperiode kan de archeologische beleidskaart opnieuw worden geactualiseerd. De noodzakelijke gegevens voor een nieuwe actualisatieronde worden bijgehouden op basis van de verplichte onderzoeksmeldingen voor archeologisch onderzoek.

Reactie Provincie Noord-Brabant

1. De archeologische beleidskaart vormt een goede basis voor het paraplubestemmingsplan archeologie en monumenten. Indien de actualiseringen in het parapluplan worden doorgevoerd, zullen de archeologische waarden beter beschermd zijn en het archeologisch belang in de besluitvoering meer adequaat geborgd.
2. Waarom zijn de monumenten enkel bij wijze van signaal toegevoegd? Een vrijblijvend advies is om ook de bebouwing met hoge en zeer hoge waarde zoals opgenomen in de Erfgoedkaart Laarbeek aan het paraplubestemmingsplan toe te voegen. Een ander advies is om de gemeentelijke cultuurhistorische beleids- en waardenkaart te actualiseren. Dit is ook in lijn met artikel 4.44 van de omgevingsverordening om de cultuurhistorische waarden binnen 2 jaar te actualiseren en op te nemen in een paraplubestemmingsplan.

Beantwoording

1. Een betere bescherming van de archeologische waarden en het borgen van het archeologisch belang zijn de uitgangspunten voor het opstellen van een paraplubestemmingsplan voor archeologie.
2. In het uitvoeringsprogramma van het Laarbeekse erfgoedbeleid 2021-2026 is opgenomen om de gemeentelijke Erfgoedkaart (inclusief cultuurhistorische beleids- en waardenkaart) te actualiseren en vervolgens te verwerken in het toekomstige omgevingsplan. Het parapluplan voor archeologie is naar voren getrokken in tijd, omdat de bescherming van de archeologische waarden niet in alle bestemmingsplannen goed geborgd is. Door een parapluplan vast te stellen is het archeologisch belang goed geborgd voordat de Omgevingswet van in werking treedt.

6.2 Inspraak

De vastgestelde “Archeologische Beleidskaart gemeente Laarbeek 2021” is met ingang van 10 september 2021 gedurende 6 weken ter inzage gelegd, met de gelegenheid daarop te reageren. Indien reacties daartoe aanleiding geven, worden deze in het paraplubestemmingsplan verwerkt.

Gedurende de periode van terinzagelegging zijn bij de gemeente Laarbeek geen reacties binnengekomen. De inspraak heeft niet geleid tot wijzigingen in het paraplubestemmingsplan archeologie en monumenten.

6.3 De te volgen procedure

Het bestemmingsplan doorloopt de volgende procedure:

Ontwerp:

- ✓ publicatie en terinzagelegging overeenkomstig afdeling 3.4 Awb en Wro. Een ieder kan gedurende deze terinzagelegging een zienswijze indienen bij de gemeenteraad

Vaststelling:

- ✓ vaststelling door de Raad
- ✓ mogelijkheid reactieve aanwijzing
- ✓ publicatie en terinzagelegging vastgesteld bestemmingsplan gedurende de beroepstermijn

Inwerkingtreding:

- ✓ na afloop van de beroepstermijn (tenzij binnen de beroepstermijn een verzoek om voorlopige voorziening wordt gedaan)

Beroep:

- ✓ beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

6.4 Ter inzage legging

Overeenkomstig het bepaalde in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht juncto artikel 3.8 lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening wordt voor iedereen het ontwerpbestemmingsplan gedurende 6 weken ter inzage gelegd. De tervisielegging wordt overeenkomstig het bepaalde in de voornoemde wetsartikelen bekendgemaakt. Daarbij wordt mededeling gedaan van de bevoegdheid van een ieder om gedurende de termijn van terinzagelegging schriftelijk dan wel mondeling een zienswijze kenbaar te maken omtrent het ontwerpbestemmingsplan.

